

„Од српске књижевности откидају се њени најбољи писци и најзначајнија дела да би се вештачки установиле нове регионалне књижевности. Распарчавање српског културног наслеђа иде тако далеко да се у школама учи како Његош није српски писац, да су Лаза Костић и Вељко Петровић војвођански, а Петар Кочић и Јован Дучић босанско-херцеговачки писци.“

Ово упозорење је написао наш знаменити књижевни историчар и критичар Предраг Палавестра 1985. године у тексту „Шта сам предлагао за Меморандум Српске академије наука“. Петнаест година касније упутством Народне библиотеке Србије Петар Петровић Његош је сврстан у црногорску књижевност, без обзира на то што је сам Његош себе сматрао припадником српског народа и српске књижевности. Та ноторна чињеница очигледно није значила ништа ауторима овог библиотечког упутства.

Овде није само у питању инерција наше непрофилсане културне политике, већ доследно праћење актуелне државне политике која не поставља питање положаја српског народа и његове културе у независној црногорској држави. И ту се изнова јавља синдром наше државне политике да не жели да ремети крхку регионалну равнотежу. Без икаквих аргумената могу се кршити и елементарни принципи логике када се Његош сврстава у црногорску књижевност као израз новоуспостављене државности и потребе да се исконструише нова црногорска државна култура.

У оквир црногорске књижевности се сврставају и они писци који се отворено изјашњавају да припадају српској као што је то случај са књижевником из Херцег Новог Николом Маловићем. Регионалне књижевности су разарањем јединственог југословенског културног простора постале израз државне самобитности, без обзира на то што то није у складу са елементарним историјским и културолошким чињеницама.

Годишњица рођења Меше Селимовића била је још једна прилика да се питање припадности српској књижевности постави у правом светлу. Својатања којима је непрестано био изложен Меша Селимовић одлучно је прекинуо он сам, када је у време излажења библиотеке „Српска књижевност у сто књига“ 1972. године јасно изразио припадност српској књижевности. „Потичем из муслиманске породице из Босне, а по националној припадности сам Србин. Припадам српској литератури, док књижевно стваралаштво у Босни и Херцеговини, коме такође припадам, сматрам само завичајним

књижевним центром, а не посебном књижевношћу српско-хрватског језика. Једнако поштујем своје порекло и своје опредељење, јер сам везан за све оно што је одредило моју личност и мој рад. Сваки покушај да се то раздваја у било какве сврхе, сматрао бих злоупотребом свог основног права, загарантованог Уставом.“

Велики српски песник Његош није себе издвајао из корпуса српске књижевности, напротив, он је њена средишњица а његово дело је одређивало и одређује токове српске књижевности. „Самообмана је убитачна и за људе и за народе“, говорио је Његош. Ми смо у нашој политичкој и културној историји често подлегали таквим самообманама и пристајали на жртвовање најсветијих националних интереса у име одржавања разних идеолошких химера као што је било и југословенство. Били смо спремни да затомимо и нашу националну књижевност како би се отворио простор за развој регионалних и завичајних књижевности, не схватајући да је реч о афирмацији књижевности народа који су улазили у састав југословенске заједнице. Показало се да су наше самообмане биле заиста разорне за наш идентитет. Зато није чудно што се данас налазимо у готово трагичном положају закаснеле нације која мора да себи и другима доказује толико пута потврђену истину – да је Петар Петровић Његош био српски песник.

Остаје отворено питање којим су се то принципима водили чиновници у Народној библиотеци Србије када су Његоша сврстали у црногорску књижевност. Вероватно нам прикладан одговор може дати управник ове библиотеке. Можда и сада има један од својих волшебних постмодернистичких одговора на актуелну дилему.